

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. III. An detur ex parte nostra causa meritoria vel dispositiva primi
effectûs prædestinationis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

his prædicantes, severè increpantem. *Va va vobis qui consistis super capita universæ atriæ ad capiendos animas. Propter hoc dicit Dominus Deus: Ecce ego ad pedes vestros quibus vos capistis animas volantes, & dampnam eos de brachiis vestris,* Ezechielis decimo tertio.

Ad ultimum inconueniens quod est de libertatis lesione, plura dicemus in ultima disputatione, ubi agemus de concordia libertatis cum diuina providentia & prædestinatione. Nunc breviter respondeo, quod licet decretum gratiæ prædestinationis meam libertatem antecedat, & ab illa ut à causa, vel ut à conditione non pendeat, eam tamen non tollit vel laedit, tum quia antecedit antecedentiæ causam, tum quia antecedit libertatis illam, ut in loco citato latius exponemus. Nec obstat quod non sit in manu mea, tale decretum auertere, vel ei resistere, eique efficaciam impedire: si enim ei non potest resisti, & illud velit & statuat quod liberè operemur, firmum & certum est, quod liberè operabimur: ut egregie expendit sanctus Thomas supra quæstione decima nona, articulo octavo ad secundum his verbis: *Ex hoc quod à nihilo voluntati diuine resistit, sequitur quod non solum fiat ea qua Deus vult fieri, sed quod fiat contingenter vel necessario, quia sic vult fieri Deus. Quam doctrinam de lapsu ex Anselmo capite primo de concordia præscientiæ & prædestinationis, ubi hæc scribit: Quoniam enim quod Deus vult, non potest non esse, si Deus vult voluntatem humanam, nullâ cogi vel prohiberi necessitate ad volendum, & vult effectum sequi voluntatem, tunc necesse est voluntatem esse liberam, & esse quod vult.*

ARTICULUS III.

An detur ex parte nostra causa meritoria vel dispositiva primi effectus prædestinationis?

§. I.

Referuntur sententiæ, & prima conclusio statuitur.

In hac celebri quæstione rejiciendi sunt duo hæreticorum errores, & duæ Catholicorum sententiæ consultantur.

Primus error fuit Pelagii, qui cum existimaret liberum arbitrium sufficere ad bene operandum, & per gratiam solum adiuuari ut facilius posset, consequenter etiam assererat, gratiam alioque effectus supernaturalis ad prædestinationem pertinentes, dari nobis intuitu alicujus boni operis facti sine gratia, tanquam propter meritum, non solum de congruo, sed etiam de condigno.

Secundus error fuit Semipelagianorum, seu Massiliensium, qui Pelagii hæresim aliquoties temperantes, assererant, nos quidem non posse sine gratia Dei opera aliqua bona facere, sed debere præueniri voluntates nostras ab ipsa, ut ali-

A quod opus bonum vel inchoetur, vel consummetur; sed tamen dicebant ante ipsam gratiam præcedere ex parte nostra, non quidem bona opera, sed initia quædam fidei & bonæ voluntatis quorum intuitu Deus movebatur ad dandam primam gratiam auxiliantem. Hujus erroris meminere Hilarius & Prosper in Epistolis ad Augustinum, eumque latè persecuti sunt Cassianus Presbyter Massiliensis lib. 12. de institutis Cænobiorum cap. 11. & sequentibus, & collat. 13. per totam, & Faustus Regiensis Episcopus in duobus libris de gratia & libero arbitrio.

B Prima verò Catholicorum sententia existimat dari ex viribus naturæ causam dispositivam non tamen meritoriam primi auxilii supernaturalis. Pro hac referuntur Scotus, Durandus, Gabriel, Ricardus, Javellus & alii.

Secunda docet, quod licet opera bona ordinis naturalis, non sint ratione sui dispositiones physica vel morales ad primam gratiam auxiliantem, ex lege tamen Dei, & pacto inito cum Christo, de non neganda gratia facienti quod in se est, habent connexionem infallibilem cum illa. Ita Molina in concordia disp. 10. & plures ex Recentioribus.

C Dico primò: Opera bona moralia ex viribus naturæ profecta, nec de condigno, nec de congruo primam gratiam auxiliantem promereri. In prima parte conclusionis, ut in fidei dogmate omnes Catholici conveniunt: est enim definita in pluribus Conciliis, præsertim in Milevitano, Palæstino, & Arausicano secundo, in quibus Pelagio præcipitur, ut fateatur gratiam Dei, non secundum merita nostra conferri. Ratio etiam suffragatur, nam ut docent Theologi in Tractatu de merito, meritum de condigno adæquari debet præmio in morali æstimatione: At hujusmodi equalitas operibus naturæ ad super-naturale præmium repugnat, cum res ordinis naturalis & inferioris nequeat in morali æstimatione, rem superioris ordinis adæquare, ut ex terminis manifestum apparet: Ergo etiam repugnat, quod opera naturalia sint condignè meritoria præmii supernaturalis.

D Præterea, ut supra dicebamus, prædestinatio Christi est exemplar nostræ: Sed unio hypostatica, quæ est primus ac præcipuus prædestinationis Christi effectus, fuit purè gratuita, & absque ullis præcedentibus meritis, ut ex variis Scripturæ testimoniis demonstrat Augustinus capite 15. de prædestinatione Sanctorum. Ergo similiter prima vocatio, seu primum gratiæ auxiliū, quod est primus effectus nostræ prædestinationis, datur purè gratis, & absque ullis præcedentibus meritis naturæ. Unde Fulgentius libro de Incarnatione & gratia capite 19. docet, quod sicut in generatione carnali præcedit Dei operatio omnem hominis geniti voluntatem vel affectum; & sicut in conceptione Christi, Spiritus sancti operatio, Virginis operationem antecessit: ita in spirituali hominis generatione, non præcedit voluntas hominis, sed subsequitur Spiritus sancti operationem.

E Quod autem nec de congruo primam gratiam auxiliantem, bona opera naturalia mereantur, ostendit primò ex Scriptura. Dicitur enim ad Ephesios 1. *In quo omnes sorte vocati sumus, prædestinati secundum propositum ejus qui operatur omnia secundum consilium voluntatis sue.* Quibus verbis Apostolus docet nos esse sorte vocatos, & ad gratiam electos, ac proinde nullis præcedentibus

meritis, vel occasionibus aut congruitatibus; qui enim forte eligitur, omnem istam præventionem excludit. Unde S. Thomas ibidem lect. 1. *Gratia quæ est primus prædestinationis effectus, non potest ratio aliqua assignari ex parte hominis.*

Præterea idem Apostolus 2. ad Corinth. 3. ait: *Non sumus sufficientes cogitare aliquid ex nobis quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est.* Ex quibus verbis hoc argumentum deducitur. Omne opus bonum ad vitam æternam conducens, debet præcedere sancta cogitatio: At hujusmodi cogitationem habere ex nobis non possumus, id est sine Dei gratia, ut Paulus aperte testatur: Ergo nec bonum aliquod opus meritorium de congruo primæ gratiæ elicere. Quo argumento utitur Divus Augustinus de prædestinatione SS. capite 2. & Divus Thomas hic art. 5. & quodlib. 1. art. 7.

100 Denique dicitur ad Roman. 9. *Non est volentis, neque currentis, sed Dei misericordia.* At si homo ex solius naturæ viribus primam gratiam auxiliantem mereretur de congruo, salus supernaturalis, de qua ibi loquebatur Paulus, non esset solius misericordie Dei, sed etiam volentis & currentis hominis, cum aliquid liberum arbitrium haberet sine Dei gratia, nempe initium vitæ spiritualis; & aliquid à Deo miserente per gratiam, scilicet consummationem: Ergo tunc meritum de congruo operibus naturæ negandum est.

Secundò probatur ex Tridentino sess. 6. cap. 5. ubi docet exordium nostræ justificationis desumi à vocatione Dei, quæ nullis eorum existentibus meritis vocantur, &c. Ubi illa universalis negativa, omne meritum tam de condigno quàm de congruo videtur excludere. Idem colligitur ex aliis Conciliis supra relatis, contra Pelagianos deficientibus, gratiam secundum merita nostra non dari. Si enim his verbis solùm meritum de condigno excluderent, nihil contra semipelagianos definerent; cum valde probabile sit (ut constabit ex infra dicendis) Semipelagianos, non condignum, sed solùm congruum meritum, in operibus naturæ, respectu primæ gratiæ constituisse.

102 Tertiò eadem pars duplici ratione Theologica potest demonstrari. Prima est: si primum gratiæ auxilium daretur à Deo intuitu boni operis naturalis, tanquam meriti de congruo, non daretur purè gratis, sed ex aliquo debito, seu justitia, saltem imperfecta: At hoc destruit rationem gratiæ; Ergo &c. Minor constat, tum ex ipso vocabulo gratiæ, quod gratuitam & liberalem donationem designat. Tum ex Apostolo ad Rom. 11. dicente: *Si autem gratia, jam non ex operibus; alioquin gratia jam non esset gratia.* Tum denique ex Fulgentio, libro de incarn. & gratia Christi cap. 18. ubi hæc scribit: *Si verò nostrum est velle credere, priusquam nos gratia Dei incipiat adjuvare, iniuste gratia dicitur, quia non gratis datur homini, sed bonæ retribuitur voluntari.* Major autem, in qua est difficultas, probatur tripliciter. Primò ex Augustino de verbis Apost. serm. 15. cap. 2. ubi docet quòd dari aliquid gratis est dari pro nihilo. Secundò ratione: Quod enim datur in recompensationem, non datur purè gratis: Sed quod confertur intuitu operis merentis de congruo, datur in recompensationem: Ergo non datur purè gratis. Item quod datur ex motivo gratitudinis, purè gratis non confertur: Sed quod datur intuitu meriti de congruo, confertur ex gratitudine: Ergo non datur purè gratis.

103 Dices: gratia justificationis est simpliciter gra-

tia, & gratis simpliciter justificari dicuntur, & tamen fides gratiam justificantem meretur de congruo, in sententia probabili, quam non obicit tradit Augustinus Epist. 105. his verbis: *Sed merito ipsa remissio peccatorum sine aliquo merito est; si quis hanc impetrat:* Ergo ratio gratiæ simpliciter compatitur cum merito de congruo.

Respondeo dato Antecedente, de quo disputant Theologi in Tractatu de merito, distinguendo Consequens. Compatitur cum merito de congruo, habito ex gratia, concedo. Habito ex viribus naturæ, nego. Nam omnis gratia ad meritum in radice omne meritum & omne debitum excludere perit, ne illam naturæ debitam, & cum illa connexam constituamus; & quia cum hoc quòd est conferri ob merita de congruo habita ex gratia, componitur exclusio omnis debiti in radice, scilicet in primo divinæ gratiæ auxilio; cum hoc verò quòd est dari ob merita habita ex viribus naturæ, hæc non componitur: consequens itaque quòd ratio gratiæ simpliciter talis, sit compatibilis cum hoc quòd est dari ob meritum congruum, habitum ex viribus gratiæ; secus autem cum hoc quòd est conferri intuitu meriti de congruo, habiti ex viribus naturæ; & ita ex eo quòd primum auxilium est gratia simpliciter, recte confertur, illud non dari intuitu boni operis naturalis, ut meriti de congruo.

Secunda ratio Theologica est. Meritum de congruo facit sibi aliquam rationem debitum premium: Sed nullum opus ordinis naturalis, potest supernaturalem gratiam sibi debitam facere: Ergo nec illam de congruo promereri. Major certa, Minor probatur, quia ut ad illam sibi debitam faceret, deberet ad illam ut finem ordinari: At opus naturale nequit finem supernaturalem respicere; ea enim quæ sunt ordinis inferioris, non ordinantur, nec dicunt habitudinem ad ea quæ sunt ordinis superioris: Ergo opus naturale nequit sibi debitam facere gratiam supernaturalem.

Confirmatur: Forma supernaturalis petit excedere totius naturæ exigentiam: At si deberetur operi naturali, non excederet exigentiam illius: Ergo &c.

Dices: Magis distat ordo hypostaticus ab ordine gratiæ, quàm ordo gratiæ ab ordine naturæ, cum illa distantia sit infinita, hæc autem finita; & tamen potest ordo hypostaticus cadere sub merito de congruo actuum pertinentium ad ordinem gratiæ: ut enim docent Theologi in Tractatu de Incarnatione, antiqui Patres promeruerunt de congruo substantiam, vel ad minus circumstantias Incarnationis. Ergo etiam ordo gratiæ terminare poterit meritum de congruo actuum spectantium ad ordinem naturæ non obstante distantia quæ inter utrumque ordinem repetitur.

Respondeo Majorem esse veram de distantia entitativa, falsam de distantia proportionis & habitudinis. Nam hoc modo plus distat ordo gratiæ ab ordine naturæ, quàm ordo hypostaticus ab ordine gratiæ. Cum enim isti ordines intra genus ordinis supernaturalis contineantur, unus potest terminare habitudinem ad alium spectantium ad alium. E contra verò, cum ordo gratiæ & naturæ sint omnino diverfi, unus non potest ordinari ad alterum, sed forma supernaturalis totius naturæ exigentiam excedit. Quæ responsio & doctrina potest hoc exemplo illustrari. Plus distat Deus ab intellectu perfuso lumine

mine gloriæ quam substantia spiritualis ab ocu- lo corporeo, & tamen potest Deus ab intellectu substantia spiritualis ab oculo corporeo. Cujus alia ratio esse nequit, nisi quia illa major distantia est in genere entis, non in ratione habitudinis potentie & objecti. Idem cum proportione dicendum est in præsentibus, scilicet quod ordo hypodidam est in præsentibus, quamvis substantia potest attingi ab ordine gratiæ, quamvis ordo gratiæ non possit attingi ab ordine naturæ, quia licet ordo hypostatius magis distet ab ordine gratiæ, quam ordo naturæ ab ordine naturæ, tamen major distantia est in genere entis, non tamen in ratione proportionis & habitudinis propter rationem quam assignavimus.

§. II.

Hæreticorum fundamenta convellantur.

177. Duo sunt præcipua Pelagianorum & Semi-pelagianorum motiva, ad docendum gratiam in actu operum naturalium à Deo conferri que supra insinuavimus, & aperte colligitur ex Epistolis Prosperi & Hilarii ad Augustinum. Primum erat, quia si Deus solâ suâ voluntate, & nullâ existente causâ, occasione, vel merito aut demerito ex parte hominis, suam gratiam concederet vel denegaret, esset personarum acceptor, ac injustus suorum donorum distributor: quod repugnat Apostolo ad Roman. 2. & ad Ephes. 6. dicenti, Non est acceptio personarum apud Deum.

178. Sed hoc fundamentum facile potest convelli. Vitium enim acceptio personarum, tunc solum incurritur, quando quod debetur pluribus, uni soli conferatur. At divina gratia nulli debetur, alias gratia non esset: Ergo Deus eam retribuens uni & non alteri, nullo ex parte eorum præcedente discrimine, acceptor personarum non est.

179. Confirmatur, & magis illustratur hæc ratio: Personarum acceptio opponitur justitiæ distributive, ut docet D. Thomas 2. 2. quæst. 63. art. 1. Sed justitia distributiva non habet locum in gratuitis & indebitis, qualia sunt dona & auxilia gratiæ, ut egregie expendit idem S. Doctor in cap. 9. Epist. ad Roman. lect. 3. ubi hæc scribitur: *Justitia distributiva locum habet in his que dantur ex debito, puta si aliqui meruerunt mercedem, ut plus laborantibus major merces donetur, non autem habet locum in his que sponte & misericorditer aliquis dat: puta si aliquis duos pauperes in via inveniens, det uni quod potest, vel disponit in elemosinam dare, non est iniquus, sed misericors. Similiter si aliquis duobus æque infirmis assistentibus, uni dimittat offensam, & non alteri, est misericors uni, & justus ad alterum, neutri vero iniquus. Cum ergo omnes homines propter peccatum primi parentis, damnationi nascantur obnoxii, quos Deus per suam gratiam liberat, solâ misericordiâ liberat: & sic quibusdam est misericors quos liberat, quibusdam autem justus quos non liberat, neutri autem iniquus. Idem docet hic art. 5. ad 3. his verbis: Neque propter hoc est iniquitas apud Deum, si iniquitas non in æqualibus præparet. Hoc enim esset contra justitiæ rationem, si prædestinationis effectus ex debito redderetur, & non daretur ex gratia. In his enim que ex gratia dantur, potest aliquis pro libito suo dare cui vult, plus, vel minus (admodum nihil subtrahat debitum) abque præjudicio justitiæ. Et hoc est quod dicit Pater*

A familias Matthæi 20. tolle quod tuum est, & vade. An non licet mihi quod volo facere?

Confirmatur amplius: Absque vitio acceptio personarum, Deus ex pluribus creaturis possibilibus quidam decrevit producere, aliis relictis intra statum possibilitatis; & tamen ex parte illarum quas de facto produxit, nulla ratio inducens ad sui productionem præcessit. Et ut Deus humanitatem Verbo copularet, nullum ex parte illius meritum præcessit, & tamen ex hoc quod alias humanitates sibi unibiles reliquerit, tale vitium non incurrit: Ergo similiter licet Deus uni & non alteri suam gratiam largiatur, nullo ex parte illorum præcedente discrimine, non potest argui tanquam personarum acceptor, ac injustus suorum donorum distributor. Unde bellè S. Prosper libro primo de vocatione Gentium capite decimo: Si enim de parentum carnalium iudiciis conqueri non audeamus, cum aliquos filios suos, ante ullam morum examina, ante aliqua pietatis obsequia, indulgentiore complentur affectu. In dominis quoque erga famulos libera est dispositio, nec justè à quoquam reprehenditur, qui de unius conditionis familia, quosdam sibi quos benignius honestaret, & quos liberalius erudiret, elegit. Nunquid de summi Patris, & veri Domini benevolentissimâ æquitate causandum est, quod in magna domo ejus, innumeri differentiis universa variantur.

Secundum Hæreticorum fundamentum erat: Si Deus suam gratiam conferret non præcedente voluntatis consensu, periret libertas, & in incertum divinæ voluntatis duceretur, ut refert Hilarius Epist. ad August. & colligitur ex ipso Augustino libro 2. cont. duas Epist. Pelagian. ubi respondeas argumentis Pelagianorum cap. 5. ait: *Nec sub nomine gratiæ futurum asserimus, quia nulli hominum meritis, Dei gratiam dicimus antecedi.*

Sed hoc etiam fundamentum futile est ac ruinofum: licet enim Dei gratia humanas præveniat & præparet voluntates, & nullis præcedentibus hominum meritis conferatur, illa tamen non impedit, sed potius efficit libertatem hominis determinationem & consensum; & causat in nobis, ut inquit Augustinus, *liberrimam, fortissimam, & invictissimam voluntatem: ac operatur in cordibus hominum, non ut nolentes credant, sed ut volentes ex nolentibus fiant. Vel ut loquitur Prosper lib. 2. ref. cap. 16. sent. 6. Arbitrium hominis gratia non abolet, sed adolet. Vel etiam ut lepidè ait Bernardus Tractatu de gratia & libero arbitrio: Gratia non aufert, sed transfert voluntatem.*

Adde quod, cum omnis causa sit prior saltem naturâ & causalitate suo effectu, tantum abest quod ex præveniente gratia sequatur libertatis excidium, quin potius implicet eam causare in nobis liberam nostræ voluntatis determinationem & consensum, nisi illum præveniat, & prioritate saltem naturæ antecedit, ut alibi fusiùs exponemus.

Confirmatur argumento ad hominem, ex doctrina ipsorum hæreticorum desumpto. Etenim Cassianus inter Semi-pelagianos præcipuus, aperte fatetur quosdam nihil de salute cogitantes, imò etiam nolentes, gratiâ Dei præveniri, ut constat ex Collatione 13. cap. 15. ubi exemplum adducit de Andrea, Petro, cæterisque Apostolis,

quos

Deus nihil de sua salutis remedio cogitantes, spontanea gratia sua dignatione prælegit. Et post pauca subdit: *Invicum ac repugnantem attrahit Paulum, alium ita præcepit sibi inseparabiliter adherere, ut sibi postulanti, brevissimas pro sepultura patris non concedat inducias.* At in his a divina gratia præventis, libertas arbitrii sublata non est; sed salva ac incolumis permansit: alias eorum conversio non fuisset meritoria, nec bona moraliter: Ergo ex eo quod in omnibus, divina gratia voluntates nostras præveniat, & bonum opus præcedat, non sequitur libertatis excidium. Unde Prosper libro quem scripsit contra ipsum Collatorem c. 18, circa finem: *Non conturbat nos superbientium inepta querimonia, quæ liberum hominis arbitrium causantur auferri, si & principia; & profectus, & perseverantia in bonis usque in finem, Dei dona esse dicantur, quoniam optulaciones divina gratia, stabilimenta sunt voluntatis humana.*

S. III.

Statuitur secunda conclusio, & ostenditur hominem ex viribus naturæ non posse se disponere, etiam remote, ad primum auxilium gratiæ.

113 Deo secundò: Opera bona moralia, ex naturæ viribus habita, nec etiam dispositivè ad primam vocationem concurrunt. Ita docent celeberrimos Theologi, adeò constanter, ut oppositam sententiam quidam hæreticam, alii erroneam, alii temerariam existimant. Et ipsemet Doctor Anglicus quodlib. 1. art. 7. hanc de illa ferat censuram. *Ad Pelagianorum errorem pertinet dicere quod Homo possit se ad gratiam præparare, absque auxilio divina gratiæ: & est contra Apostolum, qui dicit ad Philippenses 1. qui cepit in nobis opus bonum, ipse perficiet.*

114 Probatur primò conclusio ex illo Pauli i ad Corint. 4. *Quis enim se discernit? quid habes quod non accepisti: si autem accepisti, quid gloriaris quasi non accepisti?* Ex quibus verbis tale argumentum formatur. Omnis discretio unius ab alio, in ordine ad spirituales salutem, est ex Dei gratia per Christum, alias de aliquo ad salutem supernaturalem conducente, possemus ut de nostro; id est per gratiam non accepto, gloriari, contra Pauli sententiam: At si homo ex operibus naturæ viribus habitis, ad primam gratiam auxiliantem se disponeret, ab alio non sic operante, in ordine ad spirituales salutem se discerneret, discretionem non habitæ ex gratia, ut manifestum est: Ergo ne in hoc incidamus inconveniens, & Apostolo aperte contradicamus, dicendum est hominem per opera bona moraliter ex naturæ viribus elicta, non posse ad primam gratiam auxiliantem se disponere.

115 Probatur secundò ex Tridentino sess. 6. cap. 5. dicente, *Iustificatio exordium à Deipere Iesum Christum præveniente gratia esse sumendum.* Sed hoc esset falsum, si homo per opera bona ex viribus naturæ elicta, posset ad primam gratiam auxiliantem se disponere: nam illi actus dispositivè ad iustificationem concurrerent, eamque aliquo modo inchoarent; sicut inchoat generationem ignis, qui primam dispositionem ad illam inducere incipit, unde iustificationis exordium, non à præveniente Christi gratia, sed à libero sumeretur arbitrio: Ergo &c.

116 Confirmatur: Concilium ibidem cap. 8. definiit initium omnis iustificationis esse fidem:

Sed hoc verum non esset, si homo per opera viribus naturæ elicta, ad primum gratiæ auxilium se disponeret; huiusmodi enim operum antecedentia, alienius iustificationis primum essent initium: Ergo idem quod præ-

Probatur tertio ex D. Thoma 1. 2. quest. 117. art. 3. in corp. ubi aperte docet, quod præparatio, si consideretur secundum quod est à libero arbitrio, nullam necessitatem habet ad gratiæ consecutionem, sed secundum quod est à Deo movente. Et quest. 109 art. 6. ad 2. & ad Rom. 10. lect. 3. explicat illud axioma, *Facienti quod in se est, Deus non denegat gratiam*, de faciente quod in se est, ut est motus auxilio divino. Et 3. contra Gent. cap. 149. loquens de auxilio divino movente nostrum liberum arbitrium, sic concludit. *Homo igitur non movet seipsum ad hoc quod adipiscatur divinum auxilium, quod supra ipsum est, sed prius ad hoc adipiscendum à Deo movetur.* Motus autem moventi præcedit motum mobili ratione & causa. Non igitur propter hoc datur nobis auxilium, quia nos ad illud per bona opera promovemur, sed potius nos ad bona opera promovemur, quia divino auxilio prævenimur.

Potest insuper tuaderi conclusio triplici ratione. Prima sumitur ex D. Thoma loco proxime citato, ubi sic dicitur. *Nullum agens particulare potest universalius prævenire actionem primi & universalis agentis, eò quod omnis actio particularis agentis originem habet ab universali agente, sicut in ista universalius omnis motus prævenitur à motu causæ: sed anima humana ordinatur sub Deo, sicut particulare agens sub universali; impossibile est ergo esse aliquem rectum motum in ipsa, quem non præveniat actio divina.*

Secunda ratio quam habet idem S. Doctor, 2. quest. 119, art. 6. potest sic proponi. *Finis & principium alicujus effectus debent proponiari quoad ordinem: At finis omnis dispositionis ad gratiam supernaturalem, est Deus, non ut auctor naturæ, sed ut auctor gratiæ: Ergo principium illius debet esse Deus ut auctor gratiæ, & non auctor naturæ, & consequenter à libero arbitrio procedere ut divinæ gratiæ adjuto.* Prima & secunda Consequentia, cum Majori, probatione non indigent. Minor autem probatur: *Omnis effectus cujus finis proximus est supernaturalis, habet pro fine ultimo Deum ut supernaturalem authorem: At omnis dispositio ad gratiam supernaturalem, habet pro fine proximo aliquid supernaturale, scilicet formam ipsam: Ergo respicit pro fine ultimo Deum ut authorem supernaturalem.*

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: *Omnis effectus cujus principium aliquod excedit exigentiam totius naturæ, est supra naturæ exigentiam, & consequenter supernaturalis: At omnis dispositio ad formam supernaturalem, est effectus alicujus causæ excedentis totius naturæ exigentiam: Ergo excedit ipse exigentiam totius naturæ, & consequenter est supernaturalis. Major est evidens, Minor probatur. Dispositio est causæ formam in genere causæ materialis, causatur tamen ab illa in genere causæ finalis: Ergo omnis dispositio ad formam supernaturalem, finaliter causatur ab illa: At forma supernaturalis, totius naturæ exigentiam excedit: Ergo omnis dispositio ad formam supernaturalem, est effectus alicujus causæ excedentis exigentiam totius naturæ.*

Tertia ratio sic potest formari. *Omnis dispositio positiva ad formam supernaturalem potest vè cum ea connectitur, eamque positivè explicat.* Sed

Sed talis connexio & exigentia nequit actibus naturalibus in ordine ad formam supernaturalem competere: Ergo actus ordinis naturalis non possunt ad gratiam præparare. Minor est per se nota, ea enim quæ sunt ordinis inferioris & naturalis, non dicuntur habitudinem & conformationem cum rebus ordinis superioris & supernaturalis. Major autem in qua est difficultas, probatur ex differentia in modo causandi, quæ intercedit inter subiectum & dispositiones, respectu formæ supernaturalis. Illud enim solum concurrens per obedientialem potentiam, quæ constituit non repugnantia ad formam receptionem: dispositiones autem non causant ratione potentie obedientialis, non repugnando receptioni formæ, aliàs æquè elongatum maneret subiectum à forma recipienda, illis positis, ac necesse quidem solum haberet ex adventu dispositionum non repugnantiam, quam ratione potentie habebat: causant ergo dispositiones potentie inclinando & approximando subiectum ad formam recipiendam: Ac positive inclinare, est positive petere formam inducendam: Ergo omnis dispositio ad formam supernaturalem, positive illam petit, & cum ea conneditur.

Denique probari potest conclusio ex duplici absurdo & inconuenienti quod sequitur ex adversa sententia. Si homo ex viribus naturæ possit ad primam gratiam & vocationem se disponere, poterit etiam illam saltem de congruo promereri: Consequens est falsum & erroneum, ut constat ex dictis §. i. Ergo & Antecedens. Sequela Majoris probatur. Cum omnis dispositio ex se & ex sua natura dicat ordinem & habitudinem ad formam ad quam disponit, & sit magna ratio eam inducendi in subiectum, quandam rationem debuit secum afferre, unde si aliunde talis dispositio sit moralis, & consistens in actibus liberarbitrii, vix potest ab illa aliqua ratio meriti separari. Quare S. Prosper contra Collatorum cap. 6. illum redarguit, eò quod assereret dari in natura quædam initia fidei & bonæ voluntatis, & tamen negaret gratiam secundum merita nostra dari. *Velis nolis* (inquit) *convinceris gratiam Dei secundum merita nostra dari, cum aliquid in ipsis hominibus præcedere affirmas, propter quod gratiam consequantur. Nec enim nullius meriti haberi præsupponitur fidei, quærentis pietas, pulsantis instantia.*

Præterea, si homo per opera naturalia ad primam vocationem, primumque gratiæ auxilium se disponeret, gratia non esset præveniens, sed præveniens à natura, & à libero arbitrio; nec dicitur illius, sed pedissequa: omnis enim dispositio prævenit formam ad quam disponit, eamque prioritate temporis, vel saltem naturæ antecedit. Quam etiam rationem tangit S. Prosper in eodem libro cap. 39, his verbis: *Quoniam si secundum ipsos* (scilicet Semipelagianos) *ausertur liberum arbitrium, cum à gratia prævenitur, aufertur etiam gratia, cum à libero prævenitur arbitrio.*

§. IV.

Diluantur argumenta adversa sententiæ.

Objicies primò: Licet in natura non detur vis proxima & immediatè productiva actuum supernaturalium, ut docent Thomistæ contra Scotum & alios Receptiores, negari tamen non potest, in illa dari virtutem saltem radicalem & mediatam, seu potentiam obedi-

rialem radicalem & remotam in ordine ad illos; alioquin potentia vitales animæ (intellectus scilicet & voluntas) merè passivè se haberent ad actus supernaturales, nec possent elevati ad illos eliciendos, ut latè expendimus in Tractatu de visione beata. Ergo similiter, quam vis in natura non possit dari vis proxima dispositiva ad gratiam, non videtur tamen posse negari, in illa dari virtutem dispositivam, saltem remotam & mediatam, & consequenter hominem, per actus moraliter bonos, ex naturæ viribus elicitos, remotè saltem ad primum auxilium gratiæ posse se disponere. Consequentia videtur manifesta, tum ex paritate rationis, tum etiam quia non minus est de ratione formæ supernaturalis excedere facultatem activam naturæ, quam facultatem dispositivam; unde si in natura admittatur vis productiva actuum supernaturalium, radicalis & remotam; non est cur ei denegetur vis dispositiva, saltem initialis & remota.

Respondeo hoc argumentum laborare in æquivoco: nam aliud est potentia remotè dispositiva ad gratiam, & aliud dispositio remota ad gratiam. Primum concedimus convenire naturæ, quia ad hoc sufficit quòd in natura sit potentia remota elicitiva actuum supernaturalium disponentium ad gratiam justificantem. Secundum autem negamus, eò quòd ea quæ sunt ordinis inferioris, non possint disponere & præparare subiectum ad recipiendam formam ordinis superioris, ut supra ostendimus. Unde in forma ad argumentum, concessio Antecedente, & primo Consequente, debet negari secundum. Et eodem quòd in natura detur potentia remotè elicitiva actuum supernaturalium, & consequenter remotè dispositiva ad gratiam, non sequitur hominem per actus moraliter bonos ex naturæ viribus elicitos, posse remotè ad primum gratiæ auxilium se disponere. Ratio autem discriminis inter potentiam activam remotam, & remotam dispositionem est, quia potentia activa non influit ratione sui, sed ut elevata per formam supernaturalem dantem vires proximas elicitivas: dispositio autem remota, ratione sui causalitatem exercet in formam, nec ad illam exercendam indiget elevari per dispositiones proximas, licet enim ista desiderentur ut forma causetur, & de potentia subiecti educatur; non tamen requiruntur ut elevantes remotas dispositiones, sicut habitus & auxilia ordinis supernaturalis exiguntur ad elevandas potentias animæ.

Objicies secundò: Actus purè naturales impetatoriè ad primam gratiam concurrere possunt: Ergo & dispositivè. Consequentia patet ex paritate rationis: Antecedens verò probatur ex D. Thoma 2. 2. quæst. 83. art. 16. in corp. ubi docet orationem peccatoris ex bono naturæ desiderio procedentem, Deum exaudire; non quasi ex iustitia, quia peccator hoc non meretur, sed ex pura misericordia. Ergo ex D. Thoma oratio naturalis habet vim impetrandi apud Deum. Unde ibidem in resp. ad 2. ait, *Quamvis ejus oratio* (scilicet peccatoris) *non sit meritoria, potestas tamen esset impetrativa: quia meritum in iustitia, sed impetratio in iustitia gratia.*

Respondeo negando Antecedens: nam ut docet S. Thomas quæstione citatâ, art. 15. ad 1. *Oratio qua impetrat gratiam gratum facientem, procedit ex aliqua gratia.* Et in resp. ad 3. ait: *Oratio innititur principalitèr fidei, non quantum ad efficaciam merendi, sed quantum ad efficaciam impetrans*

impetrandi: Ergo ex mente D. Thomæ, ut oratio sit impetratoria, debet ex gratia procedere. Unde quando loco citato in argumento docet Deum exaudire orationem peccatoris ex bono naturæ desiderio procedentem, loquitur de desiderio naturæ, non nudæ, sed elevatæ per gratiam auxiliantem, & in fide fundato.

§ V.

Exponuntur quedam testimonia D. Thomæ.

127 **D**ivus Thomas in primo & secundo libro sententiarum, quædam docet quæ primâ fronte videntur aperte militare contra nostram conclusionem, & favere sententiæ, quæ docet hominem ex vitibus naturæ posse se præparare ad gratiam. Nam in 1. dist. 41. quæst. 1. art. 3. in corp. ait: *Opus bonum præcedens gratiam, non est causa meritoria gratiæ, sed solum dispositio quadam.* Et in resp. ad 2. inquit: *Prædestinatio respectu gloria habet rationem justitiæ distributiæ (in ordine scilicet executionis, ut alibi exposuimus) sed respectu primi effectus scilicet gratiæ, habet rationem magis liberalitatis quam justitiæ, quia gratia datur gratis, & non redditur meritis: unde ex parte recipientis non est assignare causam quare dignus sit gratiâ, sed solum dispositionem quandam.* Quæ verba explicari non posse de gratia habituali, ex eo convincitur, quod illa non est primus prædestinationis effectus: loquitur autem S. Doctor de primo effectû prædestinationis: Ergo non de gratia habituali & sanctificantem, sed de actuali & auxiliante, ejus verba procedunt; cumque primam gratiam opera supernaturalia nequeant præcedere, manifestè videretur sentire, actus merè naturales ad primam gratiam disponere, etsi illam non promereantur.

128 Secundum testimonium habetur in 2. dist. 5. quæstione secunda, articulo primo, ubi inquit, *An Angeli indigerint gratiâ ut converterentur in Deum?* & postquam retulit sententiam aliquorum qui docebant ad conversionem meritorem duplicem gratiam requiri: aliam gratum facientem, informantem actum, ac reddentem meritorem; alteram gratis datam à qua elicitur substantia actus, sic ait: *Sed istam gratiam ponere non videtur necessarium, nisi ipsa libertas arbitrii gratia dicatur, qua procul dubio nobis à Deo est.* Et tandem concludit: *Et idèd aliter est dicendum, quod ad eliciendum actum conversionis sufficit liberum arbitrium, quod se ad habendam gratiam per hunc actum præparat & disponit: sed efficacia conversionis ad meritum, non potest esse nisi per gratiam: unde unus & idem motus est conversionis liberi arbitrii in quo gratia infunditur, qui est dispositio ad gratiam, secundum quod exit à libero arbitrio, & meritorius secundum quod gratiâ informatur.*

129 Tertium habetur in eodem libro dist. 28. qu. 1. art. 4. in corp. ubi relatâ sententia exigente lumen gratiæ gratis datæ, ut quis se ad gratiam præpararet, sic ait: *Istud autem ponere videtur inconveniens, quia præparatio qua est ad gratiam, non est per actus qui sint ad aquandam ipsi gratiæ, aequalitate proportionis, sicut meritum aequatur premio; & idèd non oportet ut actus quibus homo se ad gratiam præparat, sint naturam humanam excedentes.* Ergo ex mente D. Thomæ, actus merè naturales sunt præparationes ad gratiam.

130 Hæc testimonia adeo clara & perspicua pluribus Thomistis visa sunt, ut nullam aliam solu-

tionem invenirent, nisi quod D. Thomas sententiam ibi traditam, in summa Theologica, quæ est veluti ultimum ejus testamentum, postea retractavit. Sive ut alii dicunt, id quod junior docuerat in sententiis, senior & doctor factus, in summa Theologica, & super Epistolas Pauli ad meliorem & clariorem formam redegit. Verum præterquam quod non ita de facili concedendum est, D. Thomam mutasse aliquam sententiam, nisi quando ipsemet expresse & in terminis eam retractat: ferendum non est id quod aliqui dicunt, Angelicum scilicet Præceptorem, Semipelagianis aliquando favisse, & ex Collationibus Patrum; quas (ut refertur in ejus vita) ad componendos mores, assidue perolvebat, habuisse hanc doctrinam, quam in libris sententiarum expressit. Nam præterquam quod hæc responsio S. Doctori non parùm videtur injuriosa, coherere non potest cum effectis plurium summorum Pontificum, qui universam sancti Thomæ doctrinam, approbaverunt; eamque puram, illibatam, & sine ullo prolixo errore conscriptam esse pronunciarunt. Hac ergo responsione, sequentiùs tuga & evasione rejecta,

Ad primum testimonium respondeo D. Thomam ibi non loqui de prima auxiliante, sed de gratia habituali ad quam homo se præparat per actus procedentes à libero arbitrio, non nudo, sed elevato per gratiam auxiliantem. Nec refert, illum ibi loqui de primo prædestinationis effectû, qui est prima vocatio: debet enim intelligi non de primo simpliciter, sed de primo inter principales prædestinationis effectus, qui sunt gratia & gloria: inter quos primus effectus est gratia habitualis.

Ad secundum dicatur sententiam illorum Doctorum quam ibi impugnat D. Thomas, dicitur ad rationem meriti requiri gratiam gratum facientem, & ad substantiam actus gratiam gratis datam, non procedere de gratia gratis data, fluida & transeunte, sed de habituali & permanente. Unde quando S. Doctor gratiæ necessitatem ad substantiam actus impugnat, non excludit necessitatem gratiæ auxiliantis, fluidæ, & transeuntis, sed gratiæ habitualis, & permanentis. Quod autem hæc sit vera & germana mens S. Thomæ, constat manifestè, quia sententia ibi impugnata eadem est illa quam refert & impugnat in ultimo testimonio: At hæc expresse loquitur de gratia habituali: Ergo & ista. Minus probatur: Postquam D. Thomas loco ultimo citato docuit gratiam sumptam pro excitativo voluntatis ad bonum, necessariam esse ut homo se ad gratiam disponat, hæc verba subjungit: *Si autem accipiatur gratia pro aliquo munere HABITUALI gratia infusa, sic duplex est opinio: quidam enim dicunt, quod nullus possit se ad gratiam gratum facientem præparare, nisi per aliquod lumen menti infusum, quod est donum gratiæ gratis datæ.* Ecce quomodo Authores isti necessitatem doni habitualis expolcunt menti infusum, ut homo se præparet ad gratiam gratum facientem; quam sententiam ibidem impugnat D. Thomas: Ergo opinio quam rejicit tam in secundo quam in tertio testimonio, est de dono habituali requisito ut homo se ad gratiam disponat. Quod etiam ex eo manifestum videtur, quod ratio qua vitatur, scilicet quia aliàs daretur processus in infinitum solam convincit, si ad præparationem donum habituale exigatur. Si enim donum gratiæ actualis necessarium constituitur, cum hoc dispositio-

mes prævias non petat, vitatur processus in infinitum. Afferendum ergo est, quod in utroque testimonio, quando ait D. Thomas, *Ad sublim. testimonio, quando ait D. Thomas, gratiam non remanere acti ad gratiam disponentis, gratiam non remanere, nisi gratia nomine liberam intelligamus arbitrii*; non excludit gratiam actualis auxilii, sed doni habitualis, & nomine liberi arbitrii, non videtur contrapositione ad gratiam actualem, sed habitualem.

111 Dices: D. Thomas loco primò citato in fine cap. articuli ait: *Ad gratiam gratum facientem habentem, ex solo libero arbitrio se homo potest preparare.* Et in resp. ad 4. docet quod etiam ad fidem habentem aliquis se preparare potest per id quod in naturali ratione est: Ergo S. Doctor ad se præparatum ad gratiam & ad fidem, excludit necessitatem omnis doni supernaturalis, tam actualis, quam habitualis. Quod potest confirmari ex ultimo testimonio, ubi ex eo probat non requiri gratiam ut homo disponatur ad gratiam, quia cum dispositio non sit aquanda forma, non est necessarium quòd actus disponentes ad gratiam, excedant naturam humanam: At hæc ratio pari efficacia excludit necessitatem doni actualis, ac doni habitualis: Ergo idè quod prius

112 Respondeo ex ipso D. Thoma quodlib. 1. art. 1. quod quando dicitur homo se preparare ad gratiam vel ad fidem, ex se, vel per se, non liberum arbitrium, aut per id quod est in naturali ratione &c. non excluditur necessitas auxilii divini; sicut nec quòd dicitur ignis ex se calefacere, excluditur necessitas cœlestis motus. Idem docet in 2. ad Annibal. dist. 29. art. 4. ad 3.

113 Ad confirmationem: dicitur D. Thomà non dixisse quòd actus disponentes ad gratiam non sint illi adæquandi absolute, æqualitas enim, quoad ordinem saltem, requiritur; sed dixit non esse illi adæquandos eam æqualitate quàm meritis adæquatur cum præmio. Unde quando inulit non debere excedere naturam humanam, cum eodem addito est accipiendum; scilicet sicut illa excedit meritum. Et hoc verum est, nam meritum excedit taliter humanam naturam, quòd perat illam evectam ad aliam naturam, per donum scilicet gratiæ habitualis quàm fit homo patericeps naturæ divinæ, quem excessum non habere actus ad gratiam præparantes, cum non petant naturam humanam elevatam ad participationem divinæ naturæ, sed tantum in ordine supernaturali per auxilia gratiæ constitutam.

114 Obijces ultimò: D. Thomas in supplem. 1. art. 4. ait: *Opera extra charitatem facta, non sunt meritoria ex condigno, neque æterni, neque temporalis alicuius boni apud Deum, sed quia divinam bonitatem decet, ut ubicunque dispositionem invenit, profusionem adiciat, ideo ex merito congrui dicitur aliquis mereri aliquid bonum per opera bona extra charitatem facta.* & secundum hoc opera ista ad triplex bonum valent: scilicet ad temporalium consecutionem, ad dispositionem ad gratiam, & ad assuetudinem bonorum operum. Quibus verbis S. Doctor aperte proficitur, hominem per bona opera naturalia mereri de congruo aliquid bonum, & per illa ad gratiam se disponere.

115 Respondeo quòd quando D. Thomas docet quòd opera extra charitatem facta, homo de congruo promereri potest aliquid bonum, non loquitur de bono supernaturali, & ad ordinem gratiæ pertinente, sed de bono temporalis, & ad ordinem naturæ spectante, quare addit quòd illa opera valent ad temporalium consecutionem.

Tom. II.

A Quando verò subjungit, quòd illa opera valent etiam ad dispositionem ad gratiam, intelligendus est de dispositione, non positiva, id est habente connexionem positivam cum gratia: neque etiam de dispositione negativa infallibili, id est omne impedimentum receptioni formæ excludente (hanc enim, ut infra dicemus, homo lapsus non potest habere ex facultate naturæ, & viribus liberi arbitrii) sed de dispositione negativa fallibili, id est aliquid impedimentum receptioni formæ excludente: solumque intendit S. Doctor, quòd per exercitium bonorum operum quæ extra charitatem fiunt, mitigantur passionēs, & remouentur plura peccata quæ gratiam demerentur, & quibus homo clauderet Deo ostium cordis, & divinæ gratiæ plura & majora poneret obstacula: unde addit, quòd illa opera valent ad dispositionem ad gratiam, & ad assuetudinem bonorum operum.

§. IV.

Explicatur Chrysofostomus, & ab errore Semipelagianorum vindicatur.

138 Chrysofostomus in quibusdam locis videtur docere, Deum suam gratiam nostras non prævenire voluntates, sed nostram electionem & consensum expectare, ut nobis primam gratiam & vocationem largiatur. Nam hom. 12. in Epist. ad Hebræos hæc scribit: *Oportet nos eligere primum quæ bona sunt, & tunc ipse quæ sua sunt introducit: non antecedit nostras voluntates, ne cedatur arbitrium; cum autem nos elegerimus, tunc multam nobis offert auxiliacionem.* Et homil. 17. in Joan. ad illa verba, *Conversus autem Iesus, sic ait: Hinc admoneri possumus, Deum suis in nos beneficiis nostris non prævenire voluntates, sed à nobis incipiendum esse; sed cum nos prompto paratogue animo ad suscipiendam gratiam exhibemus, tunc multas nobis offert sœcularis occasiones.*

139 Propter hæc & similia testimonia, Vazquez hic disp. 91. cap. 8. latissime probare conatur Chrysofostomum, & alios ex Patribus Græcis, in errorem Semipelagianorum esse lapsos; additque Cassianum, Chrysofostomi Discipulum, à suo Magistro hunc errorem, quem habet collat. 13. didicisse. Et cap. sequenti, prolixè refert expositiones Theologorum ad præfata testimonia, quas omnes parvipendet, & totis viribus conatur evertere.

140 Ab hoc tamen errore, seu potius calumnia, rectè Chrysofostomum vindicat noster Sixtus Senensis, lib. 3. Biblior. annotat. 101. & ait. Joannem OEcolampadium Lutherana hæresis professorem, hunc errorem illi Sancto Doctori primò imposuisse, refertque plura hujus sancti Patris testimonia, quibus apertè gratiam prævenientem admittit, & docet initium nostræ justificationis esse gratiam Dei, & non nudam naturam, totamque Semipelagianorum doctrinam evertit. Nam homilia de Adam & Eva tomo 1. hæc scribit: *Omnium bonorum affectuum, atque operum, & omnium studiorum, omniumque virtutum, quibus ab initio fidei ad Deum tenditur, Deum profiteamur authorem, & non dubitemus ab ipsius gratia omnia hominis merita provenire, per quam etiam fit ut aliquid boni & velle incipiamus & facere.* Videri etiam potest homil. 12. in 1. ad Corinthios, ad verba illa Apostoli, *Quid habes quod non accepisti?* Et homil. 38. ad populum

F Antio-

Antiochenum, & pluribus aliis locis expressè docet initium fidei & bonæ voluntatis, ex Deo, & non ex nobis, & à Dei gratiâ præveniente, non verò à libero hominis arbitrio, ortum ducere. Unde patet quàm vanus fuerit labor Vazquezii, & quàm inutiliter ac otiosè defudaverit, ad demonstrandum Chrysofomum cum Semipelagianis sensisse, & in eorum errores incidisse. Et mirum est, illum Authorem alia Patrum testimonia exponere, & nolle in eodem sensu piè interpretari Chrysofomum, cujus verba eandem explicationem sine vi patiuntur. Unde

141 Ad primum testimonium suprâ relatum, in primis dici potest cum Sixto Senensi, ubi suprâ, quòd Chrysofomus ibi loqui videtur de gratia habituali & sanctificante, ad cujus adeptionem prærequiritur motus liberi arbitrii ad illam disponens, quem motum & dispositionem à gratia actuali & præveniente procedere, Chrysofomus ibi non negat, & in aliis locis suprâ citatis affirmat. Quòd si quis contendat, Chrysofomum ibi loqui de gratia actuali, non solum de habituali: Secundo responderi potest, illum solum intendere, gratiam actualem non antecedere voluntates nostras, antecedentiâ necessitante, & impediente liberum consensum & cooperationem liberi arbitrii, qualem Manichæi contra quos agit, docebât; Ait enim, *Omnia Dei sunt, non ita ut liberum arbitrium ledatur*. Et postea subdit: *Non antecedit voluntates nostras, ne ledatur arbitrium*. Sic enim S. Thomas hic art. 1. ad 1. & 3. contra Gentes cap. 90. interpretatur Damascenum dicentem: *Omnia quidem præcognoscit Deus, non autem omnia prædeterminat*; & dicit, Damascenum his verbis solum intendere excludere prædeterminationem imponentem necessitatem, ut in rebus naturalibus, non autem prædeterminationem cum liberrate compositam.

142 Ad alium locum ex hom. 17. in Joan. respondet Joannes à S. Thoma, ipsum fuisse insigniter à quibusdam depravatum, illumque legi debere juxta editionem Veneram Francisci Zileri an. 1183. in qua sic legitur: *Conversus Iesus, & videns eos sequentes, dicit eis: quid queritis? Hinc admoneri possumus, Deum suis in nos beneficiis nostras prævenire voluntates, nec à nobis incipiendum esse; sed cum nos prompto, paratogue per illum animo, ad suscipiendum gratiam exhibemus, tunc multas nobis offert salutis occasiones, & confert*. Ita restitutus est locus. Et rectè, nam omnino inconsequens erat, ex illis verbis, *Conversus Iesus &c.* inferre Deum nostras non prævenire voluntates suis beneficiis, cum potius oppositum sequatur. Si enim conversus Dominus, prior eos interrogavit & affatus est: ergo prior prævenit. Quomodo ergo potuit dicere Chrysofomus, hinc, id est ex isto loco, nos admoneri, nostras voluntates non præveniri Dei beneficiis, cum totum oppositum sequatur? Si verò alia lectio Chrysofomi sustineatur, tunc juxta primam solutionem respondendum est, ipsum loqui de gratia sanctificante, quam Deus non immittit nobis, nisi prius nos disponamus: hanc tamen dispositionem ex Deo esse, Chrysofomum non negare.

Sententia Molinae rejicitur.

Dico ultimò: nullam esse legem statutam, homini facienti quod in se est ex facultate naturæ, Deus infallibiliter conferat auxilia gratiæ.

Probatur primò ex Concilio Arausicano a. can. 6. ubi damnatur qui dixerit, sine gratiâ Dei credentibus, volentibus, desiderantibus, & pulsantibus nobis misericordiam conferri: conferretur autem, si esset talis lex statuta: Ergo illa admittenda non est.

Dices, Concilium in illo canone solum proscribere errorem Semipelagianorum, qui ponebant aliquale meritum, & moralem causalitatem in operibus naturæ, respectu primæ gratiæ & vocationis supernaturalis; non tamen damnare illos qui licet adjungant gratiam facientibus quod in se est ex facultate naturæ, & virtutibus liberi arbitrii, omne tamen meritum & causalitatem moralem à naturæ operibus excludunt respectu divinæ gratiæ.

Sed contra primò: Concilium damnat eos qui asserunt, credentibus, volentibus, desiderantibus, & pulsantibus, misericordiam conferri: Ergo damnat etiam eos qui asserunt auxilia gratiæ dari ex misericordia, & non ex justitia, vel debito, facientibus quod in se est ex facultate naturæ; & consequenter eos qui operi naturali gratiam infallibiliter annexunt, etiam absque merito & causalitate morali.

Secundo, falsum est quòd Semipelagiani aliquale meritum in operibus naturæ respectu primæ gratiæ constituerent. Nam Faustus & Cassianus Semipelagianorum Coriphæi & Amelignani, expressè docebant quòd illa invidia fidei & bonæ voluntatis, quæ asserunt esse in nobis ex nobis, & ex virtutibus liberi arbitrii, non erant meritoria auxiliorum gratiæ. Faustus enim lib. 1. de libero arbitrio cap. 17. sic ait: *sed ante omnia arrogantiam laboris resugiamus, nec nobis quidquam de eius meritis vendicemus*. Et Cassianus collat. 13. cap. 13. inquit: *Et nihilominus gratia Dei semper gratuita perseverat*. Et cap. 14. *Præsertim namque est Deus, occasione sibi tantummodo à nobis, bono voluntatis oblata, ad hæc omnia conferenda*. Et in hoc sensu Semipelagianorum errorem intellexisse videtur Hilarius in Epist. ad Augustinum, cum refert ipsos asseruisse: *Nec negari gratiam præcedere dicatur talis voluntas, quæ tantummodo cum querat, non autem quidquam ipsa iam valeat*.

Tertiò, sicut S. Prosper & alii SS. Patres interebant ex doctrina Cassiani, & aliorum Semipelagianorum, asserentium homini desiderantibus, pulsantibus, & facienti quod in se est ex facultate naturæ, infallibiliter conferri gratiam, sequi illam secundum merita nostra dari: Nec enim (inquit Prosper suprâ relatus) nullius meriti esse potest petentis fides, querentis pietas, pulsantis instantia. Et ut arguit Augustinus lib. 2. contra duas Epist. Pelagian. capite 8. *Si sine Dei gratiâ, per nos incipit cupiditas boni, ipsum captum erit meritum, cui tanquam ex debito, gratia venit advenit; ac sic gratia Dei non gratis donabitur, sed secundum meritum nostrum dabitur*. Ita etiam nobis argumentari licet contra Molinam, & ostendere sequi ex ejus doctrina, gratiam ex meritis & non gratuito, nec ex misericordia, sed ex justitia, à Deo conferri. Etenim quidquid datur

ex lege & pacto homini operanti, datur illi ex A
 iustitia, saltem imperfecta: nam lex & conven-
 tio fundat rationem iustitiæ, ut patet ex illa pa-
 rabola Christi, in qua operarii conveniunt
 cum Domino de denario; ibi enim Dominus
 dixit uni: *Nonne ex denario convenisti mecum? tolle
 quod tuum est, & vade.* Ergo si auxilia actualia
 prævenientis gratiæ dantur à Deo ex pacto &
 conventionione, facientibus totum quod possunt
 ex facultate naturæ, dantur illis ex iustitia, at-
 que adeo auxilia illa non erunt dona gratiæ, sed
 debita operibus.

Confirmatur ex illo ad Roman. 4. *Ei autem
 qui operatur, merces non imputatur secundum gra-
 tiam, sed secundum debitum.* Ergo si est lex quod
 operanti ex facultate naturæ totum quod po-
 testatur auxilia gratiæ, talia auxilia dabun-
 tur illi secundum debitum, non secundum gra-
 tiam.
 Dices, Tale debitum & obligationem esse so-
 lum in ordine ad Christum, qui tale pactum cum
 Patre æterno inivit, non autem in ordine ad ho-
 minem bene utentem naturali facultate liberi
 arbitrii.

Sed contra: Si aliquis Rex ad instantiam Prin-
 cipis concederet legem, per quam promitteret
 futurum aliquam civitatem cuicumque ex
 militibus sui exercitus illam prius ingredienti,
 certe qui prius ingrederetur talem civitatem,
 faceret eam sibi debitam ex iustitia, fundata in
 lege statuta ad instantiam Principis; & supposita
 tali lege, opus illud haberet aliquam propor-
 tionem cum valore illius civitatis: quia lex de-
 dit illi talem proportionem, quamvis secundum
 se, & seclusa lege, illam non haberet. Ita simili-
 ter si Pater æternus, ad instantiam & petitionem
 Christi, concedit legem, quæ statuit facientibus
 quod in se est ex facultate naturæ, & viribus li-
 beri arbitrii, subrogare auxilia gratiæ, illa erunt
 aliquo modo debita ex iustitia homini facienti
 quod in se est ex viribus naturæ; quia supposita
 tali lege, opera naturalia, quamvis aliunde im-
 proportionata, & inferioris ordinis, habebunt
 aliquod jus in auxilia gratiæ.

Secundo probatur conclusio ex S. Augustino,
 saepe asserente, nullam posse assignari rationem
 ex parte hominis, quare Deus vocet istum, &
 non illum, & cur istum trahat, & illum non tra-
 hat? & docente, Deum quandoque vocare me-
 reciticos & histrones, aliosque homines nequis-
 simos, legi que naturalis maximos transgresso-
 res, relictis aliis qui vivunt sine querela, & bo-
 nis operibus moralibus intendunt: ut patet ex
 Tractatu 6. in Joannem, & quæst. 2. ad Simpli-
 circa finem: At hæc vera non essent, si daretur
 lex illa quam Molina in Deo fingit: Ergo illa
 admittenda non est. Minor probatur: nam si da-
 retur talis lex, facile posset reddi ratio, cur Deus
 unum vocet & trahat per suam gratiam auxili-
 antem, non verò alium: quia scilicet hic fecit
 quod in se erat, & quod poterat ex facultate
 naturæ, & viribus liberi arbitrii, non verò ille; &
 sic falsum esset quod docet Prosper cap. 25. de
 vocatione gentium: *Hanc questionis profundita-
 rem non posse solvi per humani arbitrii velle vel nolle;
 imò (ut cum Augustino loquar) nullam quam sol-
 vere opus esset, Apostolus faceret questionem.*

Tercio suadetur conclusio. Nullum opus fa-
 lutare, discernensque hominem in ordine ad fi-
 nem supernaturalem, & initians salutem, potest
 juxta Concilia, Scripturam, & Patres, effici ab
 Tom. 11.

homine absque auxilio gratiæ: At constituta hu-
 jusmodi lege de annectenda infallibiliter gratia
 auxiliante, consequenter ad conatus naturales,
 posset homo efficere absque adjutorio gratiæ
 opus aliquod salutare, ipsum discernens ab alio
 in ordine ad salutem, illamque initians: Ergo ta-
 lis lex concedenda non est. Probat Minor. Ista
 lege supposita, opus naturale ad salutem con-
 duceret: Ergo esset salutare, & eliciens tale o-
 pus, poneret aliquid ad quod infallibiliter ad-
 jungeretur gratia, quod non eliciens non pone-
 ret: Ergo se discerneret in ordine ad gratiam à
 non eliciente. Item tali opereposito, infallibili-
 ter adesset gratia, quæ se ad salutem spiritualem
 disponeret: Ergo esset salutis spiritualis initium:
 & tamen hoc opus eliceretur ab homine, absque
 divinæ gratiæ adjutorio. Ergo absque illo se di-
 scerneret ab alio, opus salutare efficeret, & salu-
 tem initiaret.

Confirmatur: Circumcisio ad cuius præsentiam
 Deus in lege antiqua gratiam conferebat, nec
 physicè, nec moraliter gratiam causabat, in sen-
 tentia plurium Theologorum, & tamen nemo
 negabit Circumcisionem eis quibus applicaba-
 tur fuisse salutarem? eo quod Circumcisione
 posita, Deus gratiam adungebat: Ergo quamvis
 conatus naturales primam gratiam non causent,
 si tamè illis positis Dei misericordia infallibiliter
 adjungatur, tales actus erunt salutares, & con-
 sequenter homo ex propriis viribus eos eli-
 ciens, efficiet sine gratia opus utile ad salutem.

Quarto probatur conclusio ex fundamentis
 supra statutis. Repugnat Christum meruisse, vel
 potuisse mereri, fieri aliquam legem à Patre
 gratiæ: Sed per pactum & legem quam Molina
 fingit in Deo, destrueretur ratio gratiæ: Ergo il-
 la est impossibilis. Minor probatur: Tum quia
 repugnat gratiæ quod datur ex operibus, vel ex
 aliquo merito, etiam de congruo; alioquin non
 esset gratia, sed debitum. Atqui, ut supra osten-
 dimus, supposita illà lege Molinisticâ, gratia da-
 retur ex operibus, & ex aliquo merito, saltem
 de congruo: Ergo destrueretur ratio gratiæ.
 Tum etiam, quia (ut supra arguebamus) est con-
 tra rationem gratiæ prævenientis, præveniri à
 libero arbitrio: Sed supposita illà lege, gratia
 præveniretur à libero arbitrio, quia supponeret
 bonum illius usum, viribus naturæ habitum: Er-
 go idem quod prius.

Denique probatur conclusio. Non licet ad-
 mittere in Deo aliquam legem, aut pactum, nisi
 illud habeat fundamentum in Scriptura, vel
 Conciliis, aut SS. Patribus: Sed pactum illud de
 concedenda infallibiliter gratia homini facienti
 quod in se est ex facultate naturæ, & viribus li-
 beri arbitrii, non habet fundamentum in Con-
 ciliis, aut SS. Patribus; imò potius ex illis oppo-
 situm colligitur, ut supra ostendimus: illud et-
 iam non innotescit nobis ex Scriptura, ut con-
 stabit ex infra dicendis: Ergo est fictitium &
 chimericum.

§. VIII.

Duo corollaria notatu digna.

EX dictis colliges primò: hoc axioma, fa-
 cienti quod in se est, Deus non denegat gra-
 tiam, intelligendum esse de faciente quod in se
 est, non ex viribus naturæ, sed ex auxilio gratiæ
 effica-

efficaciter movente ad justificationem, ut explicuit S. Thomas ad Roman. 10. lect. 3. ubi dicit: *Hoc ipsum quod aliqui faciunt quod in se est, convertendo se ad Deum, ex Deo est movente corda ipsorum in bonum.* Et 1. 2. quaest. 109. art. 6. ad 2. *Cum dicatur homo facere quod in se est, dicitur hoc de potestate hominis, secundum quod est motus à Deo.* Idem docet quaest. 112. art. 3. in corp.

156 Colliges secundo: neque etiam dispositione negativa infallibili, posse quempiam ex propriis viribus se ad gratiam disponere. Quia tunc potest aliquis dispositione negativa infallibili se disponere, quando potest omne impedimentum receptionis formae excludere: At homo propriis viribus non potest vitare omnem peccatum mortale, per quod ponitur sufficiens impedimentum ad gratiam: Ergo nec potest se dispositione negativa infallibili ad gratiam auxiliantem disponere. Unde S. Thomas ad Hebræos 12. lect. 3. dicit: *Hoc ipsum quod aliqui non ponit obstatulum gratiae, est ex gratia Dei.*

Dices, idem S. Doctor 3. contra Gent. cap. 159. ait: *Cum hoc sit in potestate liberi arbitrii impedire divinae gratiae receptionem, vel non impedire, non immerito in culpam imputatur ei qui impedimentum praestat gratiae receptioni:* Ergo sentit D. Thomas esse in potestate liberi arbitrii, non ponere impedimentum gratiae, & consequenter negativè saltem se disponere ad eius receptionem.

158 Respondeo, D. Thomam loqui de libero arbitrio, prout erat in homine integro, non verò pro est in homine lapsò, ut ibidem exponit Ferrariensis, & constat ex capite sequenti, ubi sic habet: *Quod dictum est in potestate liberi arbitrii esse ne impedimentum gratiae praestet, competit his quibus naturalis potestas integra fuerit.*

159 Dices rursus: saltem sequi ex hac doctrina D. Thomam, infallibilem fore divinae gratiae assistentiam in homine integro, si faceret totum quod potest ex facultate naturae, & viribus liberi arbitrii: At hoc non est dicendum, cum enim gratia sit ordinis supernaturalis, nunquam potest habere infallibilem nexum cum actibus ordinis naturalis & inferioris, ut supra dicebamus: Ergo &c. Sequela Majoris probatur: Homini integro non peccanti, infallibilis foret divinae gratiae assistentia: Ergo si in ejus potestate naturali constitutum erat non peccare, infallibilis erat divinae gratiae assistentia homini integro, facienti quod poterat ex facultate naturae.

160 Respondeo negando sequelam Majoris, ad cuius probationem dicatur, D. Thomam loqui de homine integro, non integritate purè naturali (in hac enim non fuit de facto creatus, nec si in illa conderetur, ei foret oblata gratia supernaturalis, cum hac oblatio elevationem hominis ad finem supernaturalem supponat) sed de homine integro integritate justitiae originalis, quae partem inferiorem superiori subiciebat, & hanc Deo, nedum ut auctori naturae, sed etiam ut auctori gratiae. Ita Ferrariensis loco citato, ubi sic habet: *Per naturalem potentiam intelligit S. Thomas liberi arbitrii potentiam, quae etiam voluntas dicitur, nullo peccato, nullaque inordinatione vitiatam, sicut erat in primo parente antequam peccaret.* Cum ergo in homine sic constituto, essent supernaturalia praecepta, ad quorum observantiam gratia egebat ut principio elicente, & collectio naturalium, ad quorum impletionem indigebat etiam gratia, non ut prin-

A cipio elicente, sed ut expediente, id est appetitum inferiorem frænante, ne contra rationem insurgeret, sit quod etiam in homine sic constituto, non verificetur fore infallibilem gratiae assistentiam, si faceret totum quod potest ex facultate naturae, & viribus liberi arbitrii.

§. IX.

Solvuntur argumenta Molinae.

O Bjicit in primis Molina quaedam Scripturae testimonia, ad probandum dari in Deo legem, seu pactum dandi auxilia gratiae facienti quod in se est ex facultate naturae. Primum habetur Joan. 1. ubi dicitur: *Dedit eis (scilicet hominibus) potestatem filios Dei fieri:* haec enim potestas non aliter potest intelligi data hominibus, nisi quatenus si faciant totum quod in ipso est, praesto illis aderit Deus, ut fidem consequantur, & gratiam. Praeterea ad id suadendum adducit illud primò ad Timot. 2. *Deus vult omnes homines salvos fieri.* Et istud Apocal. 3. *Ergo ad ostium, & pulso:* id est (inquit Molina) sine ulla intermissione stat Deus ad ostium cordis nostri, paratus nostros juvare conatus, & consequenter homini bene conanti, divinae gratiae auxilium abesse non poterit.

Ex his tamen testimoniis, non rectè colligitur dari in Deo legem illam, quam Molina excogitavit. Non quidem ex primo, ut patet ex Augustino lib. 1. contra duas Epistolas Pelagianorum cap. 3. ubi ait: *Datur ergo potestas ut filii Dei fiant qui credunt in eum; cum hoc ipsum datur ut credant in eum: quae potestas nisi datur à Deo, nulla esse potest ex libero arbitrio.* Unde etiam acutè observat Cajetanus super caput 1. Joan., quòd Evangelista non dixit: *dedit eis potestatem ut se facerent filios Dei, sed dedit eis potestatem filios Dei fieri.* Sicut enim (inquit) *in naturalibus elementis est potestas non ut se moveant sursum aut deorsum, sed ut moveatur terra deorsum, & ignis sursum: ita Christi fidelibus data est potestas, non efficiendi se ipsos filios Dei (actio enim haec omnem creatam facultatem excedit) sed ut fierent filii Dei: potestas autem haec, donum gratiae est &c.*

Confirmatur: D. Joannes explicans quibus haec potestas conferatur, addit: *his qui credunt in nomine eius:* Ergo ante fidei illustrationem, huiusmodi potestas non datur, & consequenter ex illo testimonio non rectè inferitur, facientem quòd est in se per vires liberi arbitrii, habere in sua potestate, filium Dei fieri, per infallibilem divinae gratiae assistentiam.

Quòd etiam ex secundo testimonio id minime colligitur, in hunc modum ostenditur. Lex illa in sententia Molinae fundatur in meritis Christi. At voluntas antecedens salvandi omnes homines, in praedicto testimonio contenta, merita Christi antevertit, & competit Deo ut Creatori, & generali Provisori: Ergo &c.

Tertium etiam testimonium dari in Deo talem legem non probat, sed solum indicat lineamentum affectum, quo Deus sua bonitate allecatus, auxilium suae gratiae omnibus generaliter offert: cum quo tamè stat, quòd illud de facto aliquando denegat in poenam praecedentis peccati, saltem originalis: ut ex Augustino docet D. Thomas 2. 2. quaest. 2. art. 5. ad 1. *De quo infra, cum de effectibus reprobationis disseremus.*

Dices, Potestas ut filii Dei fiant, non solum datur

datur hominibus in eum credentibus, sed etiam A
his quibus Evangelium prædicatum non est; a-
hioquum illi essent extra statum, & viam salutis,
quod de nullo homine viatore dici potest: At i-
quod de nullo homine viatore dici potest: At i-
quod de nullo homine viatore dici potest: At i-
quod de nullo homine viatore dici potest: At i-

Repondo dupplicem esse distinguendam po-
tatem in hominibus, ut fiant filii Dei adopti-
vi gratiam: unam proximam & activam, per
quam possunt proximè suis actibus se ad gra-
tiam possunt proximè suis actibus se ad gra-
tiam possunt proximè suis actibus se ad gra-

Altera remotam & quasi passivam: id est per
quam homines sunt in potentia obedientiali, ut
per divinam gratiam illustrati, constituantur
completes potentes, ut se ad gratiam habendam
disponant; & hanc potestatem asserimus omni-
bus hominibus esse communitatem, & insuper po-
tenter illam proximam, omnibus in communi
esse oblatam; quatenus pro omnibus mortuus
est Christus, & pro omnibus sacramenta insti-
tuit, & omnibus patens est Ecclesia; non tamen
omnibus in particulari applicatam, sed quibus-
dam (salem his qui infideles negativè appellan-
tur) in penam præcedentis peccati, faltem ori-
ginalis, denegatam, ut infra latius exponemus.

Unde in forma respondeo distinguendo. Majo-
rem potestas ut filii Dei sint, datur etiam his qui-
bus Evangelium prædicatum non est: Potestas
remota & passiva, concedo. Potestas proxima
& activa, subdistinguo: datur &c. si ly dari, idem
significet ac offerri, concedo. Si idem denotet
accidit & de facto conferri, seu intrinsicè recipi,
& applicari, nego. Quomodo autem cum hoc
sit quod illi non sint extra statum salutis, &
obligentur præcepto penitentiae, loco citato di-
cemus.

Obijciēs secundò celebrem locum Augustini
1. de civit. cap. 13. ubi sic habet: *Deus ergo natu-
ram omnium sapientissimus conditor, & iustissimus
ordinator, qui terrenorum ornamentorum maximum
ignovit mortale genus humanum; dedit hominibus
quam bonam huius vite cõgruam, &c. eo pacto æquissimo
ut qui unus mortaliibus talibus bonis rectè usus fuerit,
accipiat ampliora atque meliora, & ipsam immorta-
litatis pacem.* Quo loco per bona ampliora, atque
meliora, non possunt intelligi nisi dona gratiæ, si-
cut per immortalitatis pacem; dona gloriæ ve-
runt intelligenda.

Repondeo hunc locum fuisse coram Clemen-
te VIII. die ultima Septembris anni 1602. à Pa-
tre Valentia objectum, eiq; respondiſse Patrem
Lemos, textum Augustini non fuisse ab eo fide-
liter relatum, sed corruptum & adulteratum:
non enim legitur in codice, *Bona ampliora atque
meliora, & ipsam immortalitatis pacem*, sed *Bona
ampliora atque meliora, IPSAM SCILICET IM-
MORTALITATIS PACEM*, ac proinde par-
ticulam *scilicet* fuisse à Valentia mutatam, in par-
ticulam *et*, que variatio & corruptela, sensum
Augustini omnino immutabat: Si enim loco par-

ticula & ponatur particula *scilicet*, & legatur
ipsam scilicet immortalitatis pacem, manifestum fit,
Augustinum loqui tantum de bonis gloriæ, &
non de bonis gratiæ, ac proinde indubitatum
manet, illum non loqui de usu temporalium, ha-
bito ex solis viribus naturæ, quem certum est apud
omnes Catholicos, non esse meritorium vitæ
eternæ; sed de solo bono usu temporalium,
habito ex auxilio gratiæ, & procedente ex mo-
tione vel imperio charitatis, sub qua solum ra-
tione potest esse meritorium vitæ eternæ.

Obijciēs tertio: D. Thomas quæst. 14. de ve-
rit. art. 1. ad 1. ait: *Si quis in sylvis nutritus ductum
naturalis rationis sequatur in appetitu boni & fuga
mali, certissime tenendum est, quod ei Deus vel per in-
spirationem revelaret ea quæ ad credendum sunt ne-
cessaria, vel aliquem fidei prædicatorem ad eum diri-
geret, sicut misit Petrum ad Cornelium.* Idem docet
in solutione ad 2. & quæstione vigesima quarta
de veritate, articulo primo ad 2. & in 2. dist. 28.
quæst. 1. art. 4. circa finem corporis, & in resp.
ad 4. Ergo ex mente D. Thomæ, homini facien-
ti quod potest ex propriis viribus, est divinæ
gratiæ infallibilis assistentia.

Ad hoc argumentum, missa solutione eorum
qui dicunt D. Thomam mutasse sententiam, Re-
spondeo in omnibus his testimoniis, ipsum loqui
de faciente quod est in se, non ex viribus naturæ
naturæ, sed naturæ auxiliatæ per gratiam. Et
quod hæc sit vera & germana mens D. Thomæ,
suadet tripliciter. Primò quia ita clarè se ex-
plicat, tum locis supra relatis, tum etiam in 2.
sent. ad Annibald. dist. 28. articulo quarto ad 3.
his verbis: *Ad tertium dicendum quod potestas nostræ
nihil operari potest sine Deo qui operatur in omni na-
tura & voluntate: unde cum dicimus aliquid esse in
nobis, non excludimus Dei auxilium.* Et quodlib. 1.
articulo 7. ad 1. *Per hoc (inquit) quod hominis est se
preparare per liberum arbitrium, non excludit ne-
cessitas auxilii divini; sicut nec per hoc quod ignis est
calescere, excluditur necessitas celestis motus.* Se-
cundò id aperte colligitur exemplo Cornelii
quod loco relato adducit S. Doctor: hunc enim
non ex sola facultate naturæ fecisse quod in se
erat, sed speciali auxilio prævenientis gratiæ,
constat ex ipso D. Thoma 2. 2. quæst. 10. art. 4.
ad 3. cuius verba infra referemus. Deniq; id pa-
tet ex eo quod D. Thomas loquitur de homine
non ponente impedimentum gratiæ, per totius
legis naturæ observantiam, ad quam in statu na-
turæ læpæ, non sufficere vires naturæ, sed vires
gratiæ requirit, est constans Theologorum opi-
nio, & expressa ipsius S. Doctoris sententia 1. 2.
quæst. 109. art. 4.

Dices: Homo in sylvis nutritus, de quo agitur
in primo testimonio, supponitur impotens ope-
rari ex vi auxilii gratiæ: At de illo ait D. Tho-
mas, quod si faciat quod est in se, certissime illu-
minabitur de necessario credendis: Ergo debet
intelligi de faciente quod in se est, non ex viri-
bus naturæ, sed naturæ. Major probatur: Talis
homo supponitur destitutus illustratione fidei,
quæ est primum auxiliium supernaturale suffi-
cienſ, & consequenter omni alio auxilio gratiæ
sufficentis: Ergo supponitur impotens ad ope-
randum in vi auxilii gratiæ.

Repondeo negando Majorem, ad cuius præ-
bationem nego Antecedens, quamvis enim ille
homo non haberet fidem explicitam de Deo ut
authore supernaturali; haberet tamen de illo
fidem implicitam, ac proinde non esset omni au-

Dices: Homo in sylvis nutritus, de quo agitur
in primo testimonio, supponitur impotens ope-
rari ex vi auxilii gratiæ: At de illo ait D. Tho-
mas, quod si faciat quod est in se, certissime illu-
minabitur de necessario credendis: Ergo debet
intelligi de faciente quod in se est, non ex viri-
bus naturæ, sed naturæ. Major probatur: Talis
homo supponitur destitutus illustratione fidei,
quæ est primum auxiliium supernaturale suffi-
cienſ, & consequenter omni alio auxilio gratiæ
sufficentis: Ergo supponitur impotens ad ope-
randum in vi auxilii gratiæ.

Repondeo negando Majorem, ad cuius præ-
bationem nego Antecedens, quamvis enim ille
homo non haberet fidem explicitam de Deo ut
authore supernaturali; haberet tamen de illo
fidem implicitam, ac proinde non esset omni au-

xilio supernaturali destitutus. Ratio est, quia in statu elevationis naturæ humanæ ad ordinem supernaturalem, impossibile est quod de facto ponatur conversio in Deum ut authorem naturalem, sine conversione in eum ut authorem supernaturalem, ut docetur in Tractatu de gratia: unde cum ille homo ductum rationis naturalis sequens in appetitu boni & fuga mali, esset in Deum ut authorem naturæ conversus, esset etiam implicite, saltem conversus in illum ut authorem supernaturalem, ac proinde haberet fidem de illo, saltem implicitam; & Deus in tali casu aliquem fidei predicatorem ad eum dirigeret, ut ei explicitè proponeret mysterium Trinitatis & Incarnationis, aliaque ad salutem necessaria, sicut misit Petrum ad Cornelium, & Paulum ad Macedones; vel per internam inspirationem illum immediatè per seipsum instrueret ac illuminaret. Solutio est D. Thomæ 2. 2. quæst. 1. q. art. 4. ad 3. ubi loquens de Cornelio, dicit: *Ille infidelis non erat, alioquin eius operatio accepta non fuisset Deo, cui sine fide nullus placere potest: habebat autem fidem implicitam in Deum, manifestatam à Evangelii veritate, unde ut eum in fide plenius instrueret, missus est ad eum Petrus.*

Querunt hic aliqui, an prima gratia seu primus prædestinationis effectus cadat, vel cadere possit sub merito operum procedentium à gratia? Verum quæstio ista propriam sedem habet l. 2. quæst. 1. 14. & 3. parte quæst. 2. ubi fusè tractatur, an principium meriti possit cadere sub merito?

174 Dubitari etiam potest, an purus homo possit esse causa meritoria prædestinationis alterius, quoad omnes suos effectus. Partem affirmativam tenet Vasquez, hic disp. 94. ca. 5. cuius fundamentum est, quia idem est mereri prædestinationem quoad omnes suos effectus, & illam mereri quoad primum, cum cæteri ab isto dependant: Sed purus homo potest alteri mereri, vel impetrare primum prædestinationis effectum, scilicet primam vocationem, seu primam gratiam excitantem, ut patet in D. Stephano, qui suis orationibus obtinuit à Deo aliquas gratias prævenientes, quibus D. Paulus est conversus: unde dicit Augustinus, *Si Stephanus non orasset, Ecclesia Paulum non haberet*: Ergo purus homo potest esse causa meritoria prædestinationis alterius, quoad omnes suos effectus.

175 Neque valet fidicæ, orationem illam Stephani, cum fuerit medium conducens ad glorificationem Pauli, fuisse primum suæ prædestinationis effectum. Nam contra hoc potest instari: Licet merita Christi quibus nostram prædestinationem promeruit, cum effectu conducant ad nostram glorificationem, non possunt tamen dici esse nostræ prædestinationis effectus: Ergo similiter quamvis oratio S. Stephani fuerit medium conducens ad glorificationem Pauli, non potest tamen esse, nec dici effectus prædestinationis illius.

176 Hæc tamen opinio, ut dicit Suarez libro 2. de causis prædestinationis ca. 24. non solum est falsa, sed etiam singularis, & consequenter explodenda; unde dicendum est cum communi Theologorum sententia, purum hominem non posse mereri aut impetrare omnes effectus prædestinationis alterius, & consequenter nec esse causam prædestinationis illius.

177 Ratio fundamentalis hujus assertionis deducitur ex opposito fundamento Vasquezii. Nam

A quando unus homo impetrat, aut meretur alteri primam gratiam vocantem, cum reliquis: tunc primus effectus prædestinationis (D. Pauli v. g. ut in eodem exemplo persistamus) non est prima illa gratia inherens Paulo, sed oratio potius D. Stephani, est unus ex effectibus, & prior prædestinationis Pauli. Ergo talis oratio non potest esse causa primi effectus prædestinationis Pauli. Consequentia patet, Antecedens probatur. Quodcunque beneficium & gratia conducens cum effectu ad glorificationem alicujus hominis, est effectus prædestinationis illius, quia est medium ad illam, ut dicemus disputatione sequenti: Sed oratio v. g. D. Stephani, fuit medium conducens ad salutem & glorificationem Pauli: Ergo fuit effectus prædestinationis illius. Ex quo deducitur, potius esse dicendum, orationem Stephani pro Paulo ortam habuisse & emanasse à Prædestinatione Pauli, quam è contra, quod oratio Stephani meruerit aut impetraverit prædestinationem Pauli. Unde patet responso ad fundamentum Vasquezii.

B Ad instantiam, nego paritatem. Ratio discriminis est, quia merita Christi Domini, cum pertineant ad gratiam unionis, & non adoptionis, & sint ordinis hypostatici, qui in infinitum ordinem gratiæ excedit, non possunt esse effectus nostræ prædestinationis, quæ non extenditur ad dona tam alta, sed tantum ad illa quibus proximè, vel remotè adoptamur in filios Dei; imò potius è contra omnes effectus prædestinationis Christi, quæ est causa nostræ tripliciter. Primo in genere causæ finalis, juxta illud Apostoli 1. ad Corinth. 3. *Omnia vestra sunt, vos autem Christi, Christus autem Dei*. Secundo in genere causæ formalis, seu exemplaris, quia ut dicit idem Paulus ad Rom. 8. *Quos præcivit, & prædestinavit conformes fieri imaginis filij sui*. Unde Augustinus cap. 15. de prædestinatione Sancti, vocat Christum, *Præclarissimum lumen prædestinationis & gratiæ*. Tertio in genere causæ efficientis, saltem moralis & meritoria, quia suis actionibus & passionibus nobis promeruit omnes prædestinationis effectus: juxta illud Apostoli ad Ephesi. *Qui benedixit nos in omni benedictione spiritali in caelestibus in Christo*: id est per Christum, & ejus merita. Sed de hoc fusè in Tractatu de Incarnatione.

DISPUTATIO III.

De effectibus prædestinationis.

C Consideratis causis divinæ prædestinationis, consequens est ut ejus effectus investigemus; acturi postea de illius certitudine, ejusque cum libertate concordia.

ARTICULUS I.

Utrum glorificatio & iustificatio, & quæcunque efficax vocatio sint effectus prædestinationis?

A Gimus hic solum de justificatione per peccatum non interrupta, & de vocatione efficaci. An verò gratia per peccatum interrupta, & vo-